

Aan
De minister van Financiën en Economie

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Datum
13 mei 2025
Ons kenmerk
Cft 202500042
Pagina
1/7

Uw kenmerk

Bijlage

Onderwerp
Advies bij de eerste ontwerpbegrotingswijziging 2025

Geachte heer Wever,

Op 29 april 2025 ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de ontwerp-Landsverordening tot wijziging van de begroting 2025 (OBW) en de Voorjaarsnota van Aruba. Hierbij ontvangt u het advies van het CAft bij de OBW.¹ In bijlage 1 vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing.

Oordeel

Het is positief dat de eerste OBW, in lijn met voorgaande jaren, in het voorjaar wordt gepresenteerd. De wijzigingen in de OBW ten opzichte van de vastgestelde begroting 2025 (begroting) zijn beperkt en hebben geen invloed op het financieringssaldo. Het financieringsoverschot van de collectieve sector blijft in de OBW 2,4 procent van het bruto binnenlands product (bbp), waarmee Aruba voldoet aan de begrotingsnorm voor het financieringssaldo van minimaal 1 procent van het bbp en aan de vereiste tekortcompensatie.

Uit de OBW blijkt dat aan meerdere aanbevelingen van het CAft nog geen opvolging is gegeven. Met name de meerjarige ontwikkeling van de personeelslasten en de schuldquote van de collectieve sector blijft onvoldoende inzichtelijk. Daarnaast vormen geopolitieke spanningen en economische onzekerheden reële risico's voor het toerisme. In het licht van deze onzekerheden adviseert het CAft om de impact van economische ontwikkelingen op de overheidsfinanciën nauwgezet te blijven monitoren en hierover te rapporteren.

Toelichting

Wijzigingen OBW

De wijzigingen ten opzichte van de begroting zijn beperkt en hebben geen invloed op het financieringssaldo van de collectieve sector. De overige baten nemen toe met AWG 7 miljoen door de ontvangst van middelen uit Nederland. De middelen zijn in het kader van het Landspakket toegekend en zijn bestemd voor onder andere de verbouwing van het Korrectie Instituut Aruba (KIA).

De Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEHZI) heeft in april 2025 met een voorlopige raming de economische groei neerwaarts bijgesteld met 0,7 procent van het bbp naar 3,2 procent. De begrote baten zijn niet aangepast op basis van deze raming. Het is in dit kader van belang om rekening te houden met de recente geopolitieke spanningen en economische onzekerheden, die kunnen leiden tot een mogelijke afzwakking van het toerisme in de tweede helft van 2025. Gezien de sterke koppeling tussen het toerisme en de economische groei, kan dit op termijn negatieve effecten hebben op de baten. In dat kader acht het CAft het essentieel om op maandbasis te monitoren of de realisaties afwijken van de (begrotings)ramingen.

Financieringsoverschot collectieve sector

Naast het verwachte financieringssaldo van het land zelf van circa AWG 78 miljoen (1 procent van het bbp), wordt bij de overige entiteiten binnen de collectieve sector – met name de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV) en de Sociale Verzekeringsbank (SVb) – een overschot van ongeveer AWG 114 miljoen (1,4 procent van het bbp) voorzien. Dit overschot kan, mede gezien de mondiale economische onzekerheden, dienen als buffer om eventuele tegenvallers op te vangen.² Het is daarbij wel van belang dat het land daadwerkelijk toegang heeft tot deze middelen.

Het CAft heeft eerder geadviseerd om zo snel mogelijk tot afspraken te komen met de AZV en de SVb om de overschotten bij deze entiteiten te kunnen aanwenden voor schuldafbouw.^{3,4} Daarbij dient uiteraard rekening te worden gehouden met de wettelijke vereisten omtrent het aanhouden van reserves binnen de sociale fondsen. Recentelijk heeft u het CAft verzocht om een zienswijze met betrekking tot dit onderwerp.⁵ Het CAft is graag bereid u hierin nader te adviseren.

Personeelslasten

De personeelslasten moeten vanaf 2027 onder het plafond van 10 procent van het bbp blijven. In 2024 bedroegen deze lasten circa 8 procent van het bbp, maar een meerjarige raming van de personeelslasten ontbreekt nog. Het CAft verzocht u reeds om in de eerste suppletoire begroting 2025 de meerjarige ontwikkeling van de personeelslasten conform de definitie van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) te presenteren, om te kunnen beoordelen of het bestaande beleid past binnen de daarvoor gestelde kaders.⁶ Deze informatie ontbreekt helaas nog in de OBW.

Rentelasten

Op basis van recente berichtgevingen wordt door Nederland per 1 mei 2025 een renteverhoging doorgevoerd op de liquiditeitssteunlening van AWG 916 miljoen. In de

OBW zijn deze ontwikkelingen niet meegenomen en een nadere toelichting op de mogelijke budgettaire impact hiervan ontbreekt.

Investerings

Voor 2025 constateert het CAft een investeringsniveau van AWG 70 miljoen. De concrete invulling hiervan is vooralsnog onduidelijk. Indien het overschot van 2,4 procent onvoldoende blijkt als buffer, wordt overwogen om de investeringen te verlagen. Het CAft benadrukt echter dat lastenbeheersing de voorkeur verdient boven het terugschroeven van investeringen. In dat kader is het van belang om een meerjarige investeringsagenda op te stellen. Deze meerjarige investeringsagenda is wel toegezegd maar nog niet opgenomen in de OBW. Het CAft acht het noodzakelijk dat de toegezegde meerjarige investeringsagenda zo spoedig mogelijk wordt gepresenteerd, om de doelmatigheid en de effectiviteit van de beoogde investeringen te borgen.

Schuldquote

Ultimo 2025 bedraagt de schuld van Aruba naar verwachting 71 procent van het bbp. Deze schuldquote heeft echter uitsluitend betrekking op de schuld van het land zelf en niet op die van de gehele collectieve sector. De samenstelling van de collectieve sector voor 2025 is nog niet vastgesteld. Hierdoor kan het CAft niet beoordelen hoe de schuldpositie van de collectieve sector zich op langere termijn ontwikkelt. Het is van groot belang om op korte termijn de samenstelling van de collectieve sector te bepalen.

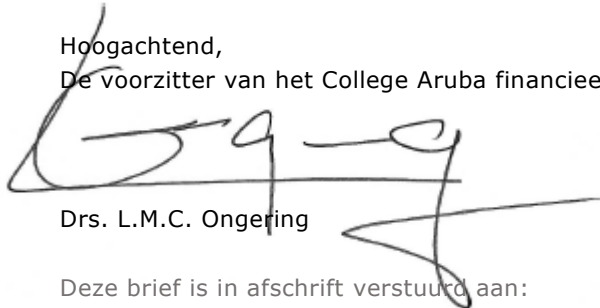
Vervolg

Het CAft verzoekt u, alvorens de OBW wordt aangeboden aan de Staten, invulling te geven aan de aanbevelingen zoals opgenomen in het advies bij het amendement en de begroting⁷⁸:

1. In de OBW de meerjarige ontwikkeling van de personeelslasten conform de definitie van de LAft te presenteren.
2. Spoedig tot een meerjarige investeringsagenda te komen die afgestemd is op de uitvoeringscapaciteit van het land.
3. Spoedig de samenstelling van de collectieve sector te bepalen en op basis daarvan de meerjarige ontwikkeling van de schuld van de gehele collectieve sector te presenteren.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 is een overzicht opgenomen van het financieringssaldo van het land voor de periode 2025-2029. Tabel 2 geeft hetzelfde overzicht weer, maar dan voor het resultaat van de gehele collectieve sector (land en de overige entiteiten die tot de collectieve sector worden gerekend).

Tabel 1: Overzicht realisatie gewone dienst (in miljoenen AWG)⁹

	OB 2025	VB 2025	OBW 2025	2026	2027	2028	2029
Baten	1824	1817	1824	1818	1855	1892	1931
Directe belastingen	654	628	628	628	636	644	651
Indirecte belastingen	820	831	831	832	861	890	921
Overige baten	350	358	365	358	358	358	358
Lasten	1670	1683	1690	1699	1703	1724	1733
Personeelslasten	508	509	509	505	509	514	520
Goederen en diensten	221	194	214	196	198	201	202
Rente	300	294	294	278	273	283	283
Subsidie	256	257	243	257	257	257	257
Overdrachten	185	229	228	264	266	269	271
Bijdragen & afschrijvingen	200	200	200	200	200	200	200
Exploitatieresultaat	154	134	134	119	151	168	198
Kapitaaldienst	-17	-55	-55	-34	-41	-44	-44
Kapitaalontvangsten	40	40	40	40	40	40	40
Kapitaaluitgaven	57	95	95	74	81	84	84
Resultaat land	138	78	78	84	110	124	154

Bron: ontwerpbegroting, vastgestelde begroting en eerste ontwerpbegrotingswijziging 2025

Baten

De totale baten bedragen AWG 1.824 miljoen en stijgen met AWG 7 miljoen ten opzichte van de begroting. De toename is toe te schrijven aan extra overige baten en bestaat uit geoormerkte middelen die zijn ontvangen van Nederland ten behoeve van het Landspakket voor onder andere ondermijningsprojecten en de verbouwing van de gevangenis (KIA). De belastingbaten (direct en indirect) blijven ongewijzigd.

Lasten

De totale lasten bedragen AWG 1.690 miljoen en stijgen met AWG 7 miljoen ten opzichte van de begroting. Deze stijging wordt volledig gedekt door de extra ontvangen middelen van Nederland. Binnen de begroting hebben zich enkele verschuivingen voorgedaan, die geen effect hebben op de totale baten en lasten, maar wel tot wijzigingen binnen de afzonderlijke begrotingsposten hebben geleid.

Goederen en diensten

In navolging van aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer wordt de raming van AWG 11 miljoen ten behoeve van Arubus voortaan verantwoord onder de begrotingspost goederen en diensten in plaats van onder subsidies. Daarmee wordt conform de andere dienstverleningsovereenkomsten (DVO's), ook de DVO voor Arubus opgenomen in de post goederen en diensten. De post goederen en diensten is daarnaast verhoogd met AWG 7 miljoen voor de uitvoering van projecten in het kader van het Landpakket. Tevens wordt een aanvullende verhoging van AWG 3 miljoen begroot voor de dekking van normbedragen ten behoeve van de openbare scholen.

Subsidies

De post subsidies wordt structureel verlaagd door de overheveling van de eerder hier ondergebrachte lasten van Arubus naar de post goederen en diensten. Daarnaast wordt een correctie toegepast op enkele begrote bedragen bij diverse gesubsidieerde scholen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de extra benodigde normbedragen voor de openbare scholen (AWG 3 miljoen).

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst blijft ongewijzigd ten opzichte van de begroting en toont een tekort van AWG 55 miljoen in 2025. De kapitaalontvangsten (AWG 40 miljoen) bestaan uit studieleningen en vrijgevallen afschrijvingen. Daartegenover bedragen de kapitaaluitgaven AWG 95 miljoen, waarvan het merendeel investeringen (AWG 70 miljoen).

Collectieve sector en overheidsentiteiten

Het financieringssaldo van de collectieve sector wordt begroot op AWG 192 miljoen en bestaat uit het financieringssaldo van het land (AWG 78 miljoen) en het resultaat van de overige entiteiten die tot de collectieve sector behoren (AWG 114 miljoen). De resultaten van de overige entiteiten van de collectieve sector blijven ongewijzigd ten opzichte van de begroting.

Zowel de SVb als de AZV verwachten in de komende jaren substantiële overschotten te realiseren. Er wordt niet toegelicht hoe het land ervoor zorgt dat deze middelen aangewend kunnen worden voor schuldafbouw, zoals de LAft voorschrijft. Het CAft heeft vernomen, dat momenteel wordt verkend of schatkistbankieren toegepast kan worden.

Op 21 maart 2023 is, conform het voorstel van Aruba, de collectieve sector voor het jaar 2022 vastgesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Voor 2023 en verder is door het ministerie van BZK voorgesteld om de wijze van vaststelling van de collectieve sector tussen de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten te harmoniseren. In dat kader werkt Aruba momenteel, in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek van Aruba en het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland, aan de vaststelling van de collectieve sector. Gelet op de impact van de vaststelling van de collectieve sector op de schuldquote, blijft het CAft benadrukken dat een spoedige vaststelling van de collectieve sector, inclusief een eventuele herziening van de samenstelling ervan (zoals het betrekken van de ziekenhuizen bij de collectieve sector) van groot belang is.

Tabel 3: Overzicht resultaat collectieve sector (in miljoenen AWG) ¹⁰

	OB 2025	VB 2025	OBW 2025	2026	2027	2028	2029
Financieringssaldo land (A)	138	78	78	84	110	124	154
Exploitatie	154	134	134	119	151	168	198
Kapitaaldienst	-17	-55	-55	-34	-41	-44	-44
Resultaat entiteiten (B)	59	114	114	48	37	21	7
AZV	27	67	67	19	9	5	2
SVb	51	57	57	40	28	17	6
ATA	0	9	9	0	0	0	0
Serlimar	0	0	0	0	0	0	0
SEPb	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
UA	-1	-1	-1	0	0	0	0
Correcties	-18	-18	-18	-9	0	0	0
Collectieve sector (A + B)	196	192	192	133	147	145	161
Tekort/overschot (% bbp)	2.5%	2.4%	2.4%	1.6%	1.7%	1.6%	1.8%
bbp (IMF, april 2025)	7622	7956	7339	7672	8020	8311	8587

Bron: ontwerpbegroting, vastgestelde begroting en eerste ontwerpbegrotingswijziging 2025.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Het CAft adviseert op basis van artikel 10 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) bij de vastgestelde begroting. De LAft is met ingang van 1 januari 2024 gewijzigd.

² De AZV en de SVb hebben in de afgelopen jaren (2022-2024) een fors gezamenlijk overschot gerealiseerd van circa AWG 350 miljoen. Voor 2025 wordt op basis van de laatste ramingen een overschot verwacht van AWG 124 miljoen.

³ Cft, kenmerk 202500031, Advies bij het amendement op de ontwerpbegroting 2025, d.d. 17 maart 2025.

⁴ Cft, kenmerk 202500036, Advies bij de vastgestelde begroting 2025, d.d. 16 april 2025.

⁵ Aruba, kenmerk BMFEPS/F/25/OD88-A, schuldaflossing land Aruba, d.d. 9 mei 2025.

⁶ Cft, kenmerk 202500036, Advies bij de vastgestelde begroting 2025, d.d. 16 april 2025.

⁷ Cft, kenmerk 202500031, Advies bij het amendement op de ontwerpbegroting 2025, d.d. 17 maart 2025.

⁸ Cft, kenmerk 202500036, Advies bij de vastgestelde begroting 2025, d.d. 16 april 2025.

⁹ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

¹⁰ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.